

Razgovor sa generalnim direktorom Centra za genetski inženjering i biotehnologiju

Benks: U Crnoj Gori ima naučnog potencijala

PODGORICA – Crna Gora je nedavno dobila prvi grant Centra za genetski inženjering i biotehnologiju na konkursu u okviru kog je bilo više od 500 prijavljenih ideja, a samo njih 25 je odobreno. To pokazuje da u Crnoj Gori ima naučnog potencijala, te da može da ostvari rezultate i u jakoj globalnoj konkurenciji.

To je istakao u razgovoru za Pobjedu generalni direktor ove međunarodne naučne institucije sa sjedištem u Trstu u Italiji **Lorens Benks**, koji je naveo da projektom rukovodi **Jelena Zindović**, saradnica na Biotehničkom fakultetu Univerziteta Crne Gore. - U njenom projektu se radi o virusnim infekcijama u koštunjavom voću. Segment koji nam se jako dopada je umrežavanje, odnosno njen projekat podrazumijeva saradnju sa institucijama iz Slovenije i Hrvatske – kazao je Benks.

UMREŽAVANJE

Studenti i naučnici iz cijelog svijeta mogu se prijaviti na pozive za pozicije u Centru za genetski inženjering i biotehnologiju, kao i za grantove i stipendije. Do sada je, prema riječima našeg sagovornika, projektnih prijava iz Crne Gore bilo malo.

To je bio jedan od razloga zbog čega je delegacija ove naučne institucije, sa Benksom na čelu, bila u našoj drža-

Najefektivniji metod istraživanja je ukrštanje različitih disciplina, odnosno umrežiti naučnike koji su u različitim oblastima specijalizovani da pronađu rješenje za određeni izazov, a to je i jedan od načina na koji se stiže do velikih otkrića – istakao je u razgovoru za Pobjedu generalni direktor Centra za genetski inženjering i biotehnologiju Lorens Benks

vi početkom prošle sedmice, odnosno kako bi promovisali mogućnosti za studente i naučnike u kolaborativnim programima.

- Drago mi je da informisanost o našim programima raste i radujem se narednim godinama kada ćemo imati mnogo više prijava za stipendije i grantove studenata i naučnika iz Crne Gore – rekao je Benks.

Centar na čijem je čelu ima 66 država članica, 20 država potpisnica, kao i tri države koje imaju status domaćina.

Govoreći o važnosti umrežavanja i saradnje na globalnom nivou, Benks je ocijenio da je kompleksnost nauke drastično uvećana prethodnih godina, kao i da reduktivni pristupi više nijesu dovoljni.

- Najefektivniji metod istraživanja je ukrštanje različitih disciplina, odnosno umrežiti naučnike koji su u različitim oblastima specijalizovani da pronađu rješenje za određeni izazov. Multinacionalna saradnja najbolji je način da se

to postigne i to je jedan od načina na koji se stiže do velikih otkrića – istakao je Benks.

NAUČNA DIPLOMATIJA

Iz perspektive organizacije na čijem je čelu, spajanje kultura i država je važan cilj, kao i, kako je ocijenio naš sagovornik, veoma efektivan način unapređenja međunarodnog razvoja.

- Nauka je sjajan diplomata, odana je sebi, ali je i predivan način da se umreže ljudi različitih nacionalnosti. Veoma smo zahvalni italijanskom Ministarstvu vanjskih poslova na dugogodišnjoj kontinuiranoj podršci Centru u oblasti naučne diplomatije – rekao je Benks.

Govoreći o naučnim rezultatima koji su postignuti u ovoj organizaciji, naš sagovornik je istakao da imaju više od 45 istraživačkih timova u kojima je više od 700 naučnika.

- Puno je, kako možete i zamisliti, aktivnosti. Jedan od rezultata je izašao iz Laboratorije za molekularnu medicinu u Trstu, u kom istražuju nove terapije za liječenje srčanih mana. Identifikovali su molekul koji regeneriše srce kod pacijenata koji su imali bolesti srca. Ovo otkriće bilo je centralno u magazinu „Nature“, a nadamo se da će uskoro početi i klinička ispitivanja. Ovo je potencijalno nov način liječenja srčanih bolesti u posljednjih 20 godina, tako da ima mnogo uzbudljivog potencijala – naglasio je Benks. U Centru se, kako je naveo, radi i zanimljivo istraživanje u liječenju „Crigler Najjard“ sindroma, koji je rijetka genetska bolest.

Lorens Benks

- Terapija je razvijena u Trstu i u panevropskoj je prvoj fazi testiranje i izgleda obećavajuće – kazao je Benks.

GLOBALNA RJEŠENJA

Naučnik Vitorio Venturi, kako je precizirao, razvija novo korisno đubrivo za biljke kroz identifikaciju koktela bakterija koje su korisne za biljke i veoma efikasne u podsticanju njihovog rasta.

- Imamo odlične rezultate koji vode u razvoj novih ekološki prihvatljivih bio-đubriva. Moja laboratorija istražuje Humani papiloma virus i rak grlića materice. Ovo je i dalje veliki problem u mnogo djevoja svijeta. Naše istraživanje je identifikovalo biohemijske aktivnosti virusnih proteina koji dovode da razvoja raka. Posljednji rezultati dozvolili su nam da identifikujemo specifične segmente koje možemo pokušati liječiti sa novim medikamentima. Još smo u prekliničkoj fazi, ali smo uzbuđeni zbog mogućnosti – rekao je Benks.

Centar u Nju Delhiju, kako je istakao, važan je dio organizacije, a istraživanja koja se rade

Međunarodni institut će prizemljiti naučnike

Govoreći o Međunarodnom institutu za održive tehnologije na prostoru Jugoistočne Evrope u čijoj je srži hadronska kancer terapija, a čije uspostavljanje predvodi naše Ministarstvo nauke, Lorens Benks je kazao da je ovo sjajan projekat. - To je upravo vrsta projekta kojem bi Centar za genetski inženjering i biotehnologiju pomogao i podržao na svaki mogući način. Ono što mi se jako dopada kod Instituta je to što spaja vrhunska istraživanja sa vrhunskom kancer terapijom. To znači da će pacijenti imati pristup najnovijim tehnologijama za liječenje kancera, što je fundamentalno, ali je dobro i za naučnike zato što će ih prizemljiti u realnosti. Radiće u ustanovi u kojoj će biti stalno u kontaktu s pacijentima, što će ih fokusirati na to da nauka zaista omogućava liječenje pacijenata – objasnio je naš sagovornik. Internacionalni karakter projekta je, kako je dodao, odličan zato što će Međunarodni institut postati mjesto gdje će naučna diplomatija predvoditi unapređenje saradnje među državama.

tamo o agrikulturni i razvoju druge generacije biogoriva od globalnog su značaja.

- Tamošnja grupa, koju finansira indijska vlada, napravila je nevjerojatne pomake u razvoju enzimskih koktela koji se mogu koristiti za razgradnju poljoprivrednog otpada, što je veliki problem u mnogim zemljama,

ali i degradirati taj otpad tako da možete koristite bioetanol iz njega. Ovo je u procesu komercijalizacije, a znači da ćemo imati mnogo efikasnija sredstva za razbijanje poljoprivrednih otpadnih proizvoda i korišćenje tog otpada za proizvodnju biogoriva – objasnio je Benks.

J. BEHAROVIĆ

Nauka mora da ima uticaj na svakodnevni život

Naš sagovornik izabran je za generalnog direktora Centra za genetski inženjering i biotehnologiju ove godine.

Govoreći o planiranim aktivnostima, kazao je da mu je najvažnije da uveća značaj ove globalne organizacije u svim državama članicama, kao i da osigura da rezultati istraživanja o molekularnoj biologiji i biotehnologiji imaju stvaran uticaj u životu ljudi.

- To nije lako, zato što imamo 66 država članica, koje se razlikuju po veličini, ali su i zbog drugih kriterijuma njihove potrebe različite. Moja uloga je da balansiram te potrebe i osiguram da svaka zemlja ima benefite

od članstva – rekao je Benks. Način da to postigne je, prema njegovim riječima, održavanje radionice, poput info dana koji je održan u našoj državi, kako bi upoznao naučnike i ljude iz svake zemlje članice i kako bi mogao bolje da razumije njihove potrebe.

- Uživam u novoj ulozi i izazovima. Volim međunarodnu saradnju. U mojoj laboratoriji u Trstu od 12 naučnika jedanaestoro je različite nacionalnosti. To dovoljno govori. Pridružilo sam se Centru zato što vjerujem da nauka može da napravi razliku u životima ljudi i sada sam u poziciji da tu promjenu podstaknem – naglasio je Benks.

Finansirati fundamentalna istraživanja jer su izvor revolucionarnih otkrića

Naš sagovornik je kazao da je finansiranje u nauci uglavnom usmjereno na direktno primjenljiva rješenja, što je ocijenio važnim, ali i naglasio da zaista revolucionarna uvijek potiču od fundamentalnih temeljnih istraživanja koja u mnogim slučajevima nemaju očigledne neposredne koristi.

- Uređivanje genoma je savršen primjer za to. Grupe su radile na ovom području proučavajući nejasne bakterije i pridružene viruse. To bi se moglo smatrati djelom čiste radoznalosti kako funkcionise biološki sistem, međutim, ovo akademsko istraživanje dovelo je do uređivanja genoma koje će imati ogroman globalni uticaj na poboljšanje zdravlja ljudi i poljoprivrede. Zato je od suštinske važnosti da se za takva istraživanja izdvoji dovoljno resursa – ocijenio je Benks.

Delegacija Centra kojim rukovodi Bruks tokom posjete UCG